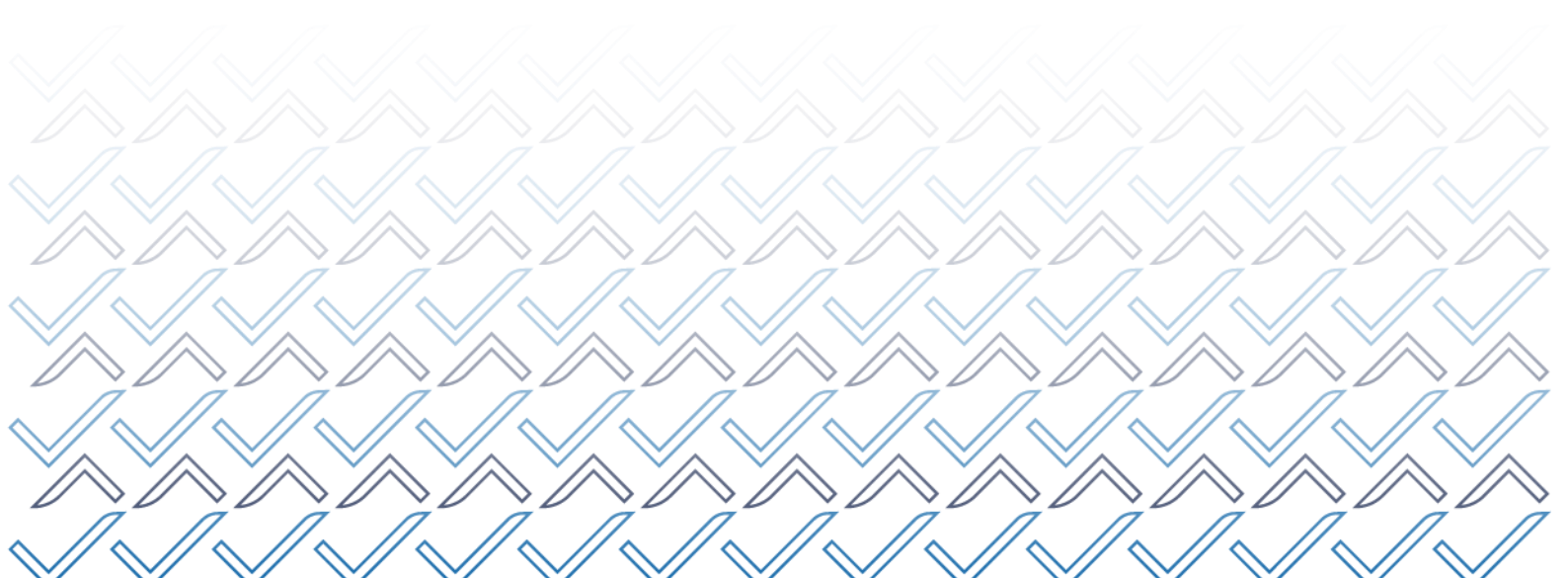

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2022 METŲ PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FONDO KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2023 m. rugsėjo 29 d.

Nr. FAE-

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Giedrė Stalauskienė (departamento vadovė), Danutė Granickienė (grupės vadovė), Žanas Sudaris, Jolanta Morozovienė, Violeta Butkienė, Laimutė Kazlauskienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei, Sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos.

TURINYS

<u>PAGRINDINIAI FAKTAI</u>	4
<u>SANTRAUKA</u>	5
<u>IŽANGA</u>	7
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	10
1. <u>KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS</u>	10
1.1. <u>Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų</u>	10
1.1.1. <u>Išliko aplinkybės, dėl kurių negalėjome patvirtinti 42 proc. kitų gautinų sumų likučio ir su jomis susijusių duomenų teisingumo, nes siekiant pašalinti trūkumus teiktų rekomendacijų įgyvendinimo dar laukiama</u>	10
1.1.2. <u>Nustatėme nereikšmingų duomenų iškraipymų ir kitų neatitikčių viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartams</u>	14
1.2. <u>Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas</u>	17
2. <u>NUO AKTYVESNIO SUKAUPTŲ REZERVŲ NAUDOJIMO APSAUGO FISKALINĖS DRAUSMĖS TAISYKLĖS</u>	17
3. <u>ĮGYVENDINANT REKOMENDACIJAS IŠGRYNTA SVEIKATOS DRAUDIMO ĮMOKŲ PASKIRTIS</u>	19
<u>PRIEDAI</u>	20
1 priedas. <u>Santrumpos ir sąvokos</u>	20
2 priedas. <u>Audito apimtis ir metodai</u>	21
3 priedas. <u>Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui</u>	23

PAGRINDINIAI FAKTAI

 0,99 mlrd. Eur

Privalomojo sveikatos draudimo fondo turtas.

 3,02 mlrd. Eur

Privalomojo sveikatos draudimo fondo pagrindinės veiklos pajamos.

 2,81 mlrd. Eur

Privalomojo sveikatos draudimo fondo pagrindinės veiklos sąnaudos.

 0,43 mlrd. Eur

Privalomojo sveikatos draudimo fondo rezervas.

42 proc.

arba 14,37 mln. Eur atitose nurodyto kitų gautinų sumų likučio ir su šiomis sumomis susijusių duomenų teisingumo negalime patvirtinti, nes išliko aplinkybės, dėl kurių šio turto apskaitos tvarkymas turi trūkumų.

47,28 mln. Eur

ilgalaikio finansinio turto likučio duomenys nepatikimi, nes dėl apskaitos tvarkymo trūkumų negalime

įvertinti, kokia suma jis turėtų būti didesnis dėl esamų vėliau nei po 12 mėn. gautinų sumų.

637 mln. Eur

planuojamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo rezervo dydis 2024 metų pradžioje.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, atlikome 2022 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinį auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausomos nuomonės dėl fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškiamos audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ ([21–22 psl.](#)).

Pagrindiniai audito rezultatai

1. 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ne visais reikšmingais atžvilgiais sudarytas vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų nuostatomis. Nustatėme reikšmingų konsoliduotųjų finansinės būklės ataskaitos (per vienus metus gautinų sumų, sukaupto perviršio ar deficito straipsnių) ir grynojo turto pokyčių ataskaitos (sukaupto perviršio ar deficito prieš nuosavybės metodą likučio 2022-12-31) bei atitinkamų aiškinamojo rašto duomenų iškraipymų. Iškraipymus lėmė išlikusios aplinkybės dėl iš fizinių ir juridinių asmenų už fondui padarytą žalą gautinų sumų ir iš užsienio šalių susižinojimo tarnybų gautinų kompensacijų (už apdraustųjų gydymą Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose) informacinėse sistemose fiksuojamų apskaitai reikalingų duomenų trūkumų. Dalis apskaitos klaidų, atsižvelgiant į teiktas rekomendacijas, rengiant 2022 metų ataskaitų rinkinį buvo ištaisyta, tačiau trūkumams šalinti reikalinga informacinių sistemų peržiūra ir modernizavimas, kurią Valstybinė ligonių kasa planuoja įgyvendinti iki 2024-06-30. Atsižvelgdami į tai, negalėjome patvirtinti 42 proc. (14,37 mln. Eur) kitų gautinų sumų likučio ir su šiomis sumomis susijusių duomenų teisingumo.

Dėl apskaitoje nefiksuojamų gautinų sumų (iš ES, EEE šalių ir Šveicarijos susižinojimo tarnybų už Lietuvoje suteiktas paslaugas šių šalių draustiesiems) padengimo terminų negalėjome įvertinti, kokia suma konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje nurodytas trumpalaikio turto – per vienus metus gautinų kitų sumų – likutis (8,90 mln. Eur iš 34,22 mln. Eur) turi būti mažesnis ir atitinkamai ilgalaikio finansinio turto likutis (47,28 mln. Eur) didesnis dėl ilgiau nei 12 mėn. atidėtų kompensuotinių sumų mokėjimų (ataskaitos 1.1.1 skirsnis, 2–13 pastr. [10-13 psl.](#)).

2. Fondo rezervo rizikos valdymo dalis auga, tačiau sukaupto fiskalinio rezervo (pagrindinės dalies) lėšų apimtys nėra didelės

2022 m. pabaigoje fondo rezervo likutis sudarė 430,92 mln. Eur (iš jo 41,85 mln. Eur – pagrindinė dalis, 389,07 mln. Eur – rizikos valdymo dalis). Valstybinė ligonių kasa prognozuoja, kad įvertinus planuojamas 2023 m. nepanaudoto rezervo (413,0 mln. Eur) ir surinktų viršplaninių pajamų (224,0 mln. Eur) apimtis, 2024 m. pradžioje rezervo dydis sieks 637,0 mln. Eur.

Viršplaninių pajamų ir rezervo naudojimo biudžetinais metais apimtis riboja Sveikatos draudimo ir Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymai, nustatantys, kad PSDF biudžetas turi būti planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad sprendžiant iš jo struktūrinio balanso rodiklio, jis būtų perteklinis arba subalansuotas.

Valstybės kontrolė dar 2018 m. yra išsakiusi nuomonę, jog, atsižvelgiant į PSDF rezervo sudarymo ir naudojimo teisinį reglamentavimą, tvirtu fiskaliniu rezervu gali būti laikoma tik pagrindinė PSDF biudžeto rezervo dalis, kuri sudaro 1,5 proc. einamųjų biudžetinių metų patvirtintos PSDF biudžeto pajamų sumos (ataskaitos 2 skyrius, 29–32 pastr. [17-18 psl.](#)).

3. Sveikatos draudimo įstatyme išgryninta sveikatos draudimo įmokų paskirtis

Įgyvendinant Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas, 2023-05-11 priimtas Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas, kuriame išgryninta sveikatos draudimo įmokų paskirtis ir reglamentuota apdraustiesiems teikiama sveikatos priežiūra, finansuojama PSDF biudžeto lėšomis, siejant ją su draudžiamuoju įvykiu, o jį neatitinkančias išlaidas numatyta finansuoti iš valstybės biudžeto. Taigi, lėšos valstybės deleguotoms funkcijoms vykdyti atskiriamos nuo fondo lėšų (ataskaitos 3 skyrius, 33-34 pastr. [19 psl.](#)).

Rekomendacijos

Audito metu rekomendacijų teikta nebuvo. Metinių ataskaitų rinkinių teisingumui užtikrinti išlieka aktualus ankstesnio audito metu teiktų rekomendacijų įgyvendinimas, siekiant užtikrinti gautinų sumų (iš fizinių ir juridinių asmenų už fondui padarytą žalą ir iš ES, EEE šalių ir Šveicarijos susižinojimo tarnybų už šių šalių apdraustųjų gydymą Lietuvoje) buhalterinei apskaitai tvarkyti reikalingos informacijos kaupimą, kuris planuojamas iki 2024-06-30.

Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

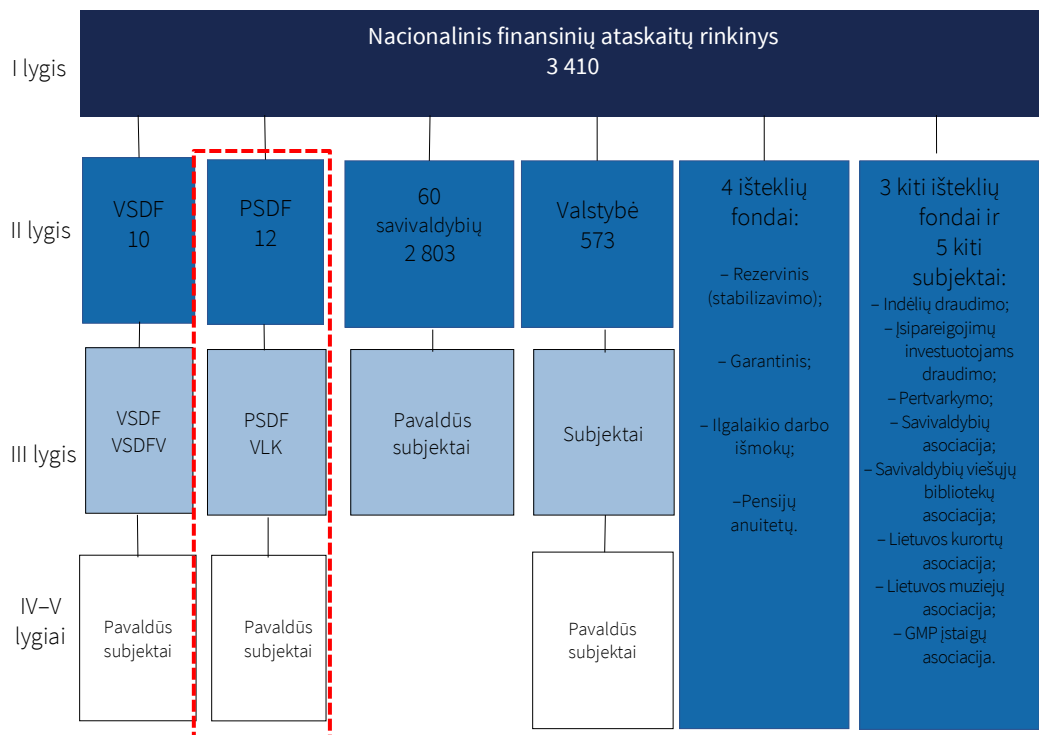
ĮŽANGA

Valstybės kontrolė¹, kaip aukščiausioji audito institucija, kasmet atlieka Privalomojo sveikatos draudimo fondo metinių ataskaitų rinkinio finansinį auditą ir teikia Seimui valstybinio audito išvadą ir ataskaitą.

Privalomojo sveikatos draudimo fondą administruoja ir metinį ataskaitų rinkinį rengia Valstybinė ligonių kasa kartu su jai pavaldžiomis penkiomis teritorinėmis ligonių kasomis. Vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu², šio fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys – jo administravimo įstaigų, fondo ir jo administravimo įstaigų kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinys, parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami fondo biudžeto vykdymo duomenys.

Finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose konsoliduojamos 12-os subjektų (Valstybinės ligonių kasos ir penkių jai pavaldžių biudžetinių įstaigų bei jų administruojamų išteklių fondų) ataskaitų duomenys. Informacija apie PSDF finansinių ataskaitų rinkinį nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtyje pagal konsolidavimo lygius pateikta 1 paveiksle.

1 pav. Konsolidavimo lygiai, grupę sudarančių subjektų skaičius ir PSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys nacionalinio finansinio ataskaitų rinkinio sudėtyje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Fondo metinių konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 d. teikiamas Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Valstybės

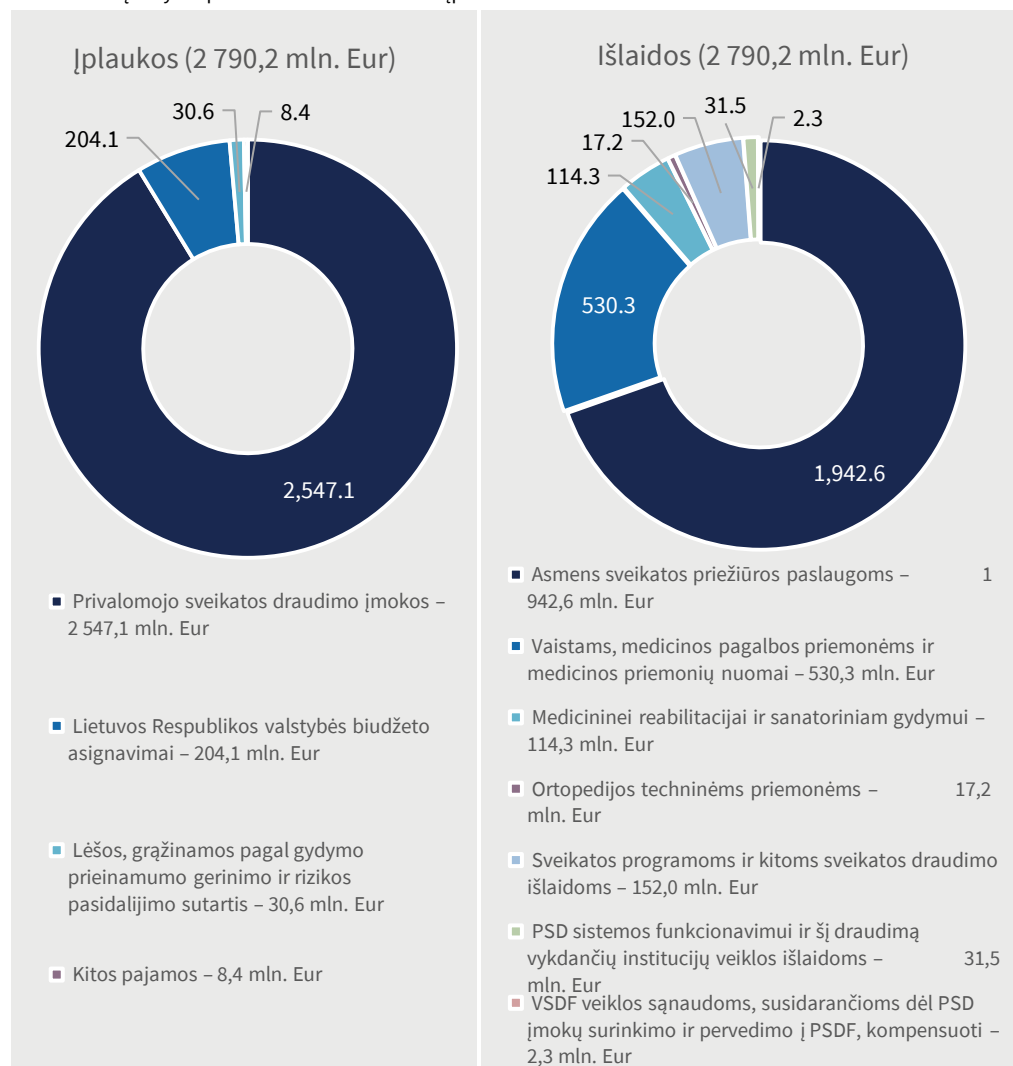
¹Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 2 p., redakcija galiojusi iki 2023-01-01.

²Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 14 d., redakcija galiojusi iki 2023-01-01.

kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadas ir audito ataskaitas dėl audituotų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių³.

Privalomasis sveikatos draudimas yra valstybės nustatyta asmens sveikatos priežiūros ir ekonominių priemonių sistema, garantuojanti privalomuoju sveikatos draudimu draudžiamiesiems asmenims, įvykus draudžiamajam įvykiui⁴, sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimą, taip pat vaistų ir medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimą bei medicinos priemonių, būtinų apdraustųjų sveikatos priežiūrai namuose užtikrinti, nuomos išlaidų kompensavimą. Šio draudimo finansų pagrindą sudaro savarankiškas PSDF biudžetas, kasmet tvirtinamas biudžeto rodiklių įstatymu. 2022 metams patvirtintos fondo įplaukos ir išlaidos atitinkamai sudarė po 2 790,19 mln. Eur (žr. 2 pav.). Pagrindinę įplaukų dalį sudarė įmokos, kurias moka apdraustieji privalomuoju sveikatos draudimu, ir valstybės biudžeto įmokos už asmenis, draudžiamus valstybės biudžeto lėšomis.

1 lentelė. Įstatymo patvirtintos 2022 m. fondo įplaukos ir išlaidos.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2022 m. PSDF biudžeto rodiklių įstatymo duomenis.

Fondo lėšomis apmokamos apdraustiesiems suteiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidos, kompensuojama už įsigytus vaistus ir medicinos pagalbos priemones, medicinos priemonių, būtinų

³Ten pat, 30 str. 3 d., 32 str. 6 ir 7 d., redakcija galiojusi iki 2023-01-01.

⁴Sveikatos draudimo įstatymas, 2 str. 5 d.

apdraustųjų sveikatos priežiūrai namuose užtikrinti, nuomą, apmokamos medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo, galūnių, sąnarių ir organų protezavimo, centralizuotai įsigyjamų vaistų bei medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidos.

AUDITO REZULTATAI

1. KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATAKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

1. Viešojo sektoriaus subjektai buhalterinę apskaitą turi tvarkyti vadovaudamiesi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais. VLK ne visais atvejais taikė VSAFAS ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius fondo apskaitą ir atskaitomybę: nustatė reikšmingų⁵ finansinės būklės atskaitos (per vienus metus gautinų sumų, sukaupto perviršio ar deficito straipsnių) ir grynojo turto pokyčių atskaitos (sukaupto perviršio ar deficito straipsnio prieš nuosavybės metodą) bei atitinkamų aiškinamojo rašto duomenų iškraipymų (1.1.1 skirsnis), kurie turėjo įtakos auditoriaus nuomonei. Šioje ataskaitoje taip pat pateikiame nustatytus iškraipymus bei informacijos atskleidimo aiškinamajame rašte trūkumus, kurie nedarė įtakos auditoriaus nuomonei, tačiau j juos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų atskaitinių laikotarpių ataskaitas (1.1.2 skirsnis, [14-17 psl.](#)). Apie visus nustatytus iškraipymus VLK audito metu informuota raštais⁶. Visų nustatytų duomenų iškraipymų įtaka finansinėms ataskaitoms pateikta 3 priede ([23-24 psl.](#)).

1.1.1. Išliko aplinkybės, dėl kurių negalėjome patvirtinti 42 proc. kitų gautinų sumų likučio ir su jomis susijusių duomenų teisingumo, nes siekiant pašalinti trūkumus teiktų rekomendacijų įgyvendinimo dar laukiama

2. Praėjusio audito metu nustatėme⁷, kad VLK Žalų išieškojimo informacinė sistema (ŽIIS), kuri skirta VLK veiksams, susijusiems su fizinių ir juridinių asmenų padarytos žalos PSDF biudžetui išieškojimo proceso valdymu, ir Europos duomenų mainų informacinė sistema (EDMIS), kurioje pagal formos (E 125 LT) pažymų registracijos žurnalų duomenis rengiami ir užsienio šalių susižinojimo tarnyboms teikiami mokėjimo reikalavimai PSDF lėšoms kompensuoti už Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigose suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, nėra susietos su Finansų valdymo informacine sistema (FVAIS), kurioje tvarkoma fondo (įskaitant minėtas gautinas lėšas) finansinė apskaita. Šiose sistemose nėra dalies apskaitai tvarkyti reikalingos informacijos. Dėl šių priežasčių negalėjome patvirtinti dalies trumpalaikio turto (per vienus metus gautinų sumų) likučio ir su juo susijusių kitų sumų bei ilgalaikio finansinio turto likučio teisingumo.
3. Rekomendavome VLK įvertinti gautinų sumų (iš fizinių ir juridinių asmenų) už fondui padarytą žalą ir kompensacijų (iš ES, EEE šalių ir Šveicarijos susižinojimo tarnybų) už užsienio šalių apdraustųjų gydymą Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose administravimo procesus ir suplanuoti priemones,

⁵ Ataskaitos 2 priedas, 21 psl.

⁶ Valstybės kontrolės raštai: 2023-05-02 Nr. SD-(120-6-9.1.1-E-6162)-441; 2023-08-03 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6162)-791 ir 2023-08-24 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6162)-840.

⁷ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-8.

užtikrinančias visos finansinei apskaitai tvarkyti reikalingos informacijos (pvz., ūkinės operacijos konkrečios sumos pripažinimo apskaitoje laikotarpis, nustatytas skolos padengimo / atidėjimo terminas, faktinė skolos padengimo data ir kt.) kaupimą. VLK įsipareigojo iki 2023-09-30 priimti sprendimus dėl minėtų informacinių sistemų peržiūros ir modernizavimo darbų, o iki 2024-06-30 juos įgyvendinti, tačiau dėl numatomo VLK bei teritorinių ligonių kasų jungimo į vieną juridinį asmenį suplanuotas modernizavimo darbų įgyvendinimo terminas gali būti nukeltas vėlesniam laikotarpiui.

4. ŽIIS ir EDMIS informacinėse sistemose pokyčių 2022 m. nebuvo, todėl 2021 m. audito metu teikti pastebėjimai dėl šių apskaitos sričių išlieka aktualūs ir 2022 metų finansinei atskaitomybei.

Negalime patvirtinti iš fizinių ir juridinių asmenų gautinų sumų už fondui padarytą žalą likučio ir su šiomis sumomis susijusių duomenų teisingumo

5. Pagal fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 2022-12-31 duomenis, 16,0 proc. per vienus metus kitų gautinų sumų likučio, t. y. 5 467,89 tūkst. Eur, sudaro iš fizinių ir juridinių asmenų išieškotinos sumos už fondui padarytą žalą. Šiai grupei priskirtinų gautinų sumų nuvertėjimas 2022-12-31 sudarė 1 822,63 tūkst. Eur. 2022 m. užregistruotos pagrindinės veiklos kitos pajamos, susijusios su šiomis sumomis, sudarė 2 825,76 tūkst. Eur, o nuvertėjimo sąnaudų pokytis (mažinantis sąnaudas) – 30,00 tūkst. Eur.
6. Audituojamu laikotarpiu pokyčių ŽIIS nebuvo, todėl išliko aplinkybės, kad apskaitoje praėjusio laikotarpio istorija rodoma tik realiuoju laiku ir neutilkoma duomenų (konkrečios gautinos sumos, nustačius žalos faktą, pripažinimo laikotarpio, skolos padengimo ir jo pradelsimo termino), reikalingų tinkamai tvarkyti apskaitą, atsekamumo, todėl negalima įvertinti, ar apskaitoje 2022-12-31 užregistruotos 7 290,52 tūkst. Eur gautinos sumos savikaina ir su jomis susijusios pagrindinės veiklos kitos pajamos yra teisingos.
7. Negalime patvirtinti šių užregistruotų sumų nuvertėjimo (–) 1 822,63 tūkst. Eur likučio teisingumo, nes ŽIIS ir iš fizinių asmenų išieškotinų sumų apskaitos registre nėra informacijos apie nustatytus gautinų sumų sumokėjimo terminus ir nėra galimybės sekti, kiek laiko skolą vėluojama grąžinti, o išieškotinoms sumoms už fizinių asmenų fondui padarytą žalą visiems dienų intervalams yra nustatytas vienodas 25 proc. nuvertėjimas nuo skolos užregistravimo dienos, t. y. net ir toms sumoms, kurių grąžinti neveluojama. Auditoriams nebuvo pateikta duomenų, pagrindžiančių nuvertėjimo skaičiavimą ir taikytas prielaidas. Taip nesivadovauta 7-ojo VSAFAS⁸ reikalavimais.
8. Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes, negalime patvirtinti PSDF:
 - ✓ konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis straipsnių C.III.6 „Kitos gautinos sumos“ dalies (5 467,89 tūkst. Eur iš 34 222,10 tūkst. Eur) likučio ir F.IV. „Sukauptas perviršis ar deficitas“ dalies (5 467,89 tūkst. Eur iš 310 901,36 tūkst. Eur) likučio teisingumo; konsoliduotosios grynojo turto pokyčių ataskaitos straipsnio „Sukauptas perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ dalies (5 467,89 tūkst. Eur iš 310 901,36 tūkst. Eur) likučio atskaitinio laikotarpio paskutinę dieną 2022-12-31 teisingumo;

⁸ 7-asis VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“, 14 p.: apskaitiniam įverčiui nustatyti, tikslinti ar perskaiciuoti atliekamas apskaitinis įvertinimas (naujas atliekamas periodiškai, vadovaujantis naujausia turima informacija), o kiekvieno apskaitinio įverčio skaičiavimas ir tam taikytos prielaidos turi būti pagrįsti.

- ✓ konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio straipsnių A. III. 1. „Pagrindinės veiklos kitos pajamos“ dalies (2 825,76 tūkst. Eur iš 13 721,99 tūkst. Eur) ir B.VIII. „Nuvertėjimo ir nurašytų sumų“ dalies (30,00 tūkst. Eur iš (-) 32 794,75 tūkst. Eur) teisingumo;
- ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte⁹ pateiktų duomenų apie susijusias sumas teisingumo.

Negalime patvirtinti iš užsienio šalių gautinų sumų (už Lietuvoje suteiktas paslaugas šių šalių draustiesiems) likučio ir su šiomis sumomis susijusių duomenų teisingumo, taip pat negalime įvertinti, kokia jų dalis turi būti įtraukiama į ilgalaikį finansinį turtą

9. Pagal fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio 2022-12-31 duomenis, 26,0 proc. pervienus metus kitų gautinų sumų likučio, t. y. 8 903,81 tūkst. Eur, sudaro iš ES, EEE šalių ir Šveicarijos konfederacijos šalių susižinojimo tarnybų gautinos sumos už Lietuvoje suteiktas paslaugas šių šalių draustiesiems. Šiai grupei priskirtinų gautinų sumų nuvertėjimas 2022 m. sudarė 77,29 tūkst. Eur. 2022 m. užregistruotos pagrindinės veiklos kitos pajamos, susijusios su šiomis sumomis, sudarė 7 865,90 tūkst. Eur, o nuvertėjimo sąnaudų pokytis – (-) 49,17 tūkst. Eur.
10. Audituojamu laikotarpiu pokyčių EDMIS nebuvo, todėl išliko aplinkybė, kad apskaitoje nėra fiksuojami gautinų sumų padengimo terminai. EDMIS, kurioje administruojamos už apdraustiesiems suteiktas paslaugas kompensuotinos sumos, nėra susieta su FVAIS ir nėra pritaikyta ilgalaikėms gautinoms sumos išskirti, todėl fondo apskaitoje šios gautinos sumos registruojamos kaip trumpalaikės to laikotarpio, kurį buvo teiktos paslaugos užsienio šalių draustiesiems, paskutinę dieną, nors tarp jų yra ir ilgalaikių – tų, kurių mokėjimo terminas atidėtas daugiau nei 12 mėnesių. Taip nesilaikoma 26-ojo VSAFAS reikalavimų¹⁰ ir apskaitos vadovo¹¹ reikalavimų: jei gautinos sumos sumokėjimo terminas atidedamas ilgesniam negu 12 mėn. laikotarpiui, skaičiuojant nuo artimiausio ataskaitinio laikotarpio (ketvirčio ar metų) pabaigos, atidėtiną mokėjimo gautinų sumų dalis perkeliama į ilgalaikių gautinų sumų sąskaitą.
11. Nustatėme, kad netinkamai registruojamas gautinų sumų nurašymas. Gautinos sumos (ir atitinkamai pagrindinės veiklos kitos pajamos) apskaitoje registruojamos užsienio šalių susižinojimo tarnyboms pateiktų mokėjimo reikalavimų pagrindu. Tais atvejais, kai užsienio šalių susižinojimo tarnybos priima pagrįstus sprendimus dalies fondo patirtų sąnaudų už apdraustiesiems suteiktas paslaugas (registruotų socialinių išmokų sąnaudų straipsnyje) nekompensuoti ir VLK netenka teisės į jas (fondas patiria nuostolį), šios sumos apskaitoje nurašomos darant neteisingus apskaitos įrašus, t. y. debetuoju kitas pagrindinės veiklos pajamas ir kredituoju kitas per vienus metus gautinas sumas, o ne debetuoju nuvertėjimo ir nurašytų

⁹ KFAR aiškinamojo rašto pastabos (10, 21, 22) ir priedai (P10, P21), kuriuose pateikta informacija apie fondo pervienus metus gautinas sumas; ataskaitinio laikotarpio kitos pagrindinės veiklos pajamos ir pagrindinės veiklos nuvertėjimo sąnaudos.

¹⁰ 26-ojo VSAFAS „Fondų apskaita ir finansinių ataskaitų rinkinys“, 12.3 ir 13.3 p.: atsižvelgiant į atsiskaitymo laikotarpį, fondo finansinis turtas – gautinos sumos – skirstomas į ilgalaikį (po vieno ir daugiau metų gautinos sumos) ir trumpalaikį (per vienus metus gautinos sumos). Šis turtas turi būti pripažįstamas, vertinamas, registruojamas apskaitoje ir rodomas finansinės būklės ataskaitoje pagal 17-ojo VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ nuostatas.

¹¹ VLK ir TLK Buhalterinės apskaitos vadovas, 2019-06-13 Nr. 1K-133 su pakeitimais.

sumų sąnaudas, kaip reikalaujama 17-ajame VSAFAS¹² ir 11-ajame VSAFAS¹³. Toks apskaitos būdas VLK taikomas ne vienerius metus. Dėl neteisingai tvarkomos apskaitos viešojo sektoriaus subjekto už vidaus kontrolę atsakingi asmenys bei kiti finansinių ataskaitų duomenų naudotojai neturi galimybės nustatyti fondo ataskaitiniu laikotarpiu patirtų nuostolių sumos ir priimti atitinkamų sprendimų.

12. Auditoriams nebuvo pateikta duomenų, pagrindžiančių gautinų sumų nuvertėjimui apskaičiuoti taikytas prielaidas. Apskaitos vadove nustatyti nuo 0 iki 100 proc. nuvertėjimo procentiniai dydžiai už pradelstus mokėjimus pagal dienų intervalus. Apskaitos registre nėra informacijos apie nustatytus gautinų sumų sumokėjimo terminus ir nėra galimybės sekti, kiek laiko skolą vėluojama grąžinti, o apskaičiuotas dalies gautinų sumų už ES, EEE šalių ir Šveicarijos konfederacijos šalių draustųjų piliečių gydymą nuvertėjimas – 100 proc. (77,29 tūkst. Eur).
13. Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes:
 - ✓ negalime įvertinti, kokia suma PSDF konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis A.III straipsnyje „Ilgalaikis finansinis turtas“ yra sumažintas nurodytas likutis (47 277,94 tūkst. Eur); negalime patvirtinti straipsnio C.III.6 „Kitos gautinos sumos“ dalies (8 903,81 tūkst. Eur iš 34 222,10 tūkst. Eur) ir straipsnio F. IV. „Sukauptas perviršis ar deficitas“ dalies (8 903,81 tūkst. Eur iš 310 901,36 tūkst. Eur) teisingumo; negalime patvirtinti konsoliduotosios grynojo turto pokyčių ataskaitos straipsnio „Sukauptas perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ dalies (8 903,81 tūkst. Eur iš 310 901,36 tūkst. Eur) likučio ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną 2022-12-31 teisingumo;
 - ✓ negalime patvirtinti PSDF konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio straipsnio A.III.1. „Pagrindinės veiklos kitos pajamos“ pajamų dalies (7 865,90 tūkst. Eur iš 13 721,99 tūkst. Eur) ir straipsnio B.VIII. Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų dalies (-) 49,17 tūkst. Eur iš (-) 32 794,75 tūkst. Eur) teisingumo;
 - ✓ negalime patvirtinti konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte¹⁴ pateiktų duomenų apie susijusias sumas teisingumo.

1.1.2. Nustatėme nereikšmingų duomenų iškraipymų ir kitų neatitiktųjų viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartams

Imtasi veiksmų taisyti klaidas, tačiau dar išliko iškraipymų kitų pagrindinės veiklos pajamų ir socialinių išmokų sąnaudų apskaitoje

14. Praėjusio audito metu konstatavome¹⁵, kad fondo pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis gaunamos lėšos, iš susižinojimo tarnybų gaunamos lėšos (už ES, EEE šalių

¹² 17-ojo VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 65 p.: viešojo sektoriaus subjektas iš apskaitos registru finansinį įsipareigojimą ar jo dalį nurašo tik tada, kai įsipareigojimas yra panaikinamas ar nustoja galioti.

¹³ 11-ojo VSAFAS, 12.8 p.: gautinų sumų nurašymo sąnaudos registruojamos nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų straipsnyje.

¹⁴ KFAR aiškinamojo rašto pastabos (5, 10, 21, 22) ir priedai (P5, P10, P21), kuriuose pateikta informacija apie fondo ilgalaikį finansinį turtą, per vienus metus gautinas sumas, kitas pagrindinės veiklos pajamas ir nuvertėjimo sąnaudas.

¹⁵ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-8.

narių ir Šveicarijos konfederacijos apdraustiesiems suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas) ir už fondui padarytą žalą išsietiškotos lėšos įtraukiamos į apskaitą nesilaikant 1-ojo, 10-ojo ir 11-ojo VSAFAS nuostatų, t. y. minėtos lėšos ekonomine prasme yra fondo ankstesniais laikotarpiais pripažintų sąnaudų kompensacija ir PSDF apskaitoje negali būti pripažįstamos pajamomis, o jų dydžiu turėtų būti mažinamos fondo patirtos sąnaudos.

15. Siekdama teisingesnių finansinių ataskaitų, VLK 2022 m. apskaitoje atliko 34 566,39 tūkst. Eur sumos koreguojančiuosius įrašus pajamų ir sąnaudų srityse. Šią sumą ji galėjo teisingai apskaičiuoti ir priskirti atitinkamo viešojo sektoriaus subjekto (VLK ar TLK) socialinių išmokų grupės sąnaudoms. Informaciją apie tai atskleidė finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte. Pagal esamus informacinių sistemų funkcionalumus dalies ataskaitinio laikotarpio lėšų (13 652,07 tūkst. Eur) nėra galimybės teisingai priskirti atitinkamo viešojo sektoriaus subjekto socialinių išmokų grupės sąnaudoms, todėl jų apskaita išliko neteisinga.
16. Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes, konstatuojame, kad:
 - ✓ PSDF konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio straipsniuose A.III.I „Pagrindinės veiklos kitos pajamos“ ir B.X „Socialinių išmokų“ nurodytos sumos yra 13 652,07 tūkst. Eur didesnės (iš jų 10 691,66 tūkst. Eur dėl 1.1.1 skirsnyje (5–13 pastr., 11-13 psl.) išvardytų aplinkybių teisingumo patvirtinti negalėjome);
 - ✓ konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte¹⁶ yra pateikta neteisinga informacija apie susijusias sumas.

Aiškinamajame rašte yra informacijos atskleidimo trūkumų

17. Pagal PSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų duomenis, 2022-12-31 pagrindinės veiklos nuvertėjimo ir nurašymo sąnaudos, lyginant su 2021-12-31, padidėjo 2,2 karto (nuo 15 033,13 iki 32 794,6 tūkst. Eur). Pagal 6-ojo ir 17-ojo VSAFAS reikalavimus, jei finansinių ataskaitų straipsnių sumos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė, ir yra pripažintas gautinų sumų nuvertėjimas, reikšmingų pokyčių bei nuvertėjimo pripažinimo priežastys turėtų būti nurodytos aiškinamajame rašte. Fondo 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte nepateikta informacijos, kad didžiausią įtaką padidėjusioms nuvertėjimo sąnaudoms turėjo gautinų privalomojo sveikatos draudimo įmokų, administruojamų VSDF valdybos, nuvertėjimo pokytis ir kokios to priežastys.
18. Aiškinamojo rašto informacijoje išliko netikslumų, nurodant viešojo sektoriaus subjektams tenkančią per vienus metus gautinų sumų dalį¹⁷: praėjusio audito metu nustatėme, kad 1 eilutėje gautinų sumų dalis nurodyta ne įsigijimo savikaina, o įvertinus jų nuvertėjimą, o 2 eilutėje atitinkamai šių sumų nuvertėjimo duomenys nepateikti. Į auditorių pastabas, sudarant 2022 m. ataskaitas, nebuvo atsižvelgta.

¹⁶ KFAR aiškinamojo rašto pastabos (21) ir priedai (P21), kuriuose pateikta informacija apie fondo ilgalaikį finansinį turta, per vienus metus gautinas sumas, kitas pagrindinės veiklos pajamas ir nuvertėjimo sąnaudas.

¹⁷ Aiškinamojo rašto P10 priedo 4 ir 7 stulpeliai.

Informacinių sistemų priežiūros paslaugų sąnaudos grupuojamos nesilaikant viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų

19. VLK direktoriaus įsakymu sudaryta inventorizacijos komisija VLK materialiojo ilgalaikio turto metinės inventorizacijos pagal 2022-12-31 finansinę būklę metu nustatė, kad 2022 m. apskaitoje į nebaigtų projektų įsigijimo savikainą¹⁸ neteisingai buvo įtrauktos PSD informacinės sistemos „Sveidra“ priežiūros paslaugų išlaidos¹⁹ – 32,64 tūkst. Eur. VLK 2023 m. įstaigos veiklos apskaitoje klaidą ištaisė.
20. Nustatėme, kad, nesilaikant 11-ojo VSAFAS 12.7 p. nuostatų, visos²⁰ pagal minėtą sutartį patirtos IS „Sveidra“ priežiūros sąnaudos 2022 m. apskaitoje buvo registruojamos kitų paslaugų sąnaudų grupėje, o ne paprastojo remonto ir eksploatavimo, kaip numato VSAFAS.
21. Dėl minėtų aplinkybių PSDF:
 - ✓ konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis straipsniuose nurodyti likučiai: A.I.4. „Nebaigti projektai ir išankstiniai mokėjimai“ – 5 211,42 tūkst. Eur, F.IV. „Sukauptas perviršis ar deficitas“ – 310 901,36 tūkst. Eur, F.IV.1. „Einamųjų metų perviršis ir deficitas“ – 63 249,66 tūkst. Eur, yra 32,64 tūkst. Eur didesni;
 - ✓ konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis straipsniuose B.VII. „Paprastojo remonto ir eksploatavimo sąnaudos“ (35,87 tūkst. Eur) sąnaudos 32,34 tūkst. Eur mažesnės, o C. „Pagrindinės veiklos perviršis ir deficitas“ (215 220,04 tūkst. Eur) ir H. „Grynasis perviršis ir deficitas prieš nuosavybės metodą“ (220 265,02 tūkst. Eur) – perviršis ta pačia suma didesnis. Pagrindinės veiklos sąnaudų straipsniuose B.VII. „Paprastojo remonto ir eksploatavimo sąnaudos“ (-35,87 tūkst. Eur) sąnaudos 688,11 tūkst. Eur mažesnės, o B.XII. „Kitų paslaugų sąnaudos“ (-3 931,83 tūkst. Eur) – ta pačia suma didesnės.
22. VLK pasiūlėme peržiūrėti visas galiojančias informacinių sistemų priežiūros sutartis ir įvertinti, ar nėra analogiškų informacinių sistemų priežiūros ir palaikymo paslaugų sąnaudų priskyrimo kitų paslaugų sąnaudų grupei atvejų. VLK įsipareigojo peržiūrėti sutartis ir, esant poreikiui, iki 2023-12-31 atlikti koreguojančius įrašus apskaitoje.

Nematerialiojo turto amortizacijos normatyvai parinkti nesilaikant atsargumo principo, todėl turėtų būti iš naujo įvertinti

23. Nustatėme, kad daugiau kaip 60 proc. (11 131,30 tūkst. Eur iš 16 804,49 tūkst. Eur) VLK ir 100 proc. TLK nematerialiojo turto (programinė įranga ir jos licencijos, dalis kito nematerialiojo turto, įsigijimo savikaina – 146,94 tūkst. Eur), kuris yra amortizuotas, naudojama veikloje. Tai rodo, kad nematerialiojo turto amortizacijos normatyvai parinkti nesilaikant atsargumo principo²¹, nurodančio pasirinkti tokius apskaitos metodus, kuriuos taikant turto, finansavimo sumų ir įsipareigojimų, pajamų ir sąnaudų vertė negali būti nepagrįstai padidinta arba sumažinta. Taip pat

¹⁸ Finansinės būklės ataskaitoje į nematerialiojo turto str. A. I.4. „Nebaigti projektai ir išankstiniai mokėjimai“.

¹⁹ UAB „InnoForce“ PVM sąskaitos faktūros: 2022-02-03 IF2022 Nr. 037 ir 2022-04-01 IF2022 Nr. 084, pagal 2021-10-12 sudarytą IS „Sveidros“ priežiūros ir modifikavimo paslaugų teikimo sutartį Nr. 1SUT-471.

²⁰ VLK duomenimis, tokios sąnaudos 2022 m. sudarė 688,11 tūkst. Eur.

²¹ Viešojo sektoriaus apskaitos įstatymas, 11 str., pagal redakciją, galiojusią iki 2023-01-01.

šio turto naudingo tarnavimo laiką reikia parinkti (13-ojo VSAFAS „Nematerialusis turtas“ 37 p.) atsižvelgiant ir į numatomą turto naudojimo trukmę viešojo sektoriaus subjekto veikloje; informaciją apie panašaus turto, kurį naudojant atliekamos panašios funkcijos, naudingo tarnavimo laiką; techninį, technologinį arba kitokį senėjimą ir pan. Nesilaikant minėtų reikalavimų, amortizacijos sąnaudos turto naudojimo pradžioje yra nepagrįstai padidinamos, o vėliau sumažinamos, todėl atitinkamų metų veiklos rezultatai neparodo tikro ir teisingo vaizdo.

24. Patvirtinti VLK nematerialiojo turto amortizacijos normatyvai 2022 m. buvo peržiūrėti, tačiau iš esmės nepakeisti. Metinės nematerialiojo turto inventorizacijos komisijos nariai į veikloje faktiškai naudojamo visiškai amortizuoto turto aplinkybes neatsižvelgė ir įvertino, kad inventorizuojamo turto būklė atitinka nustatytus amortizacijos normatyvus. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, pasiūlė VLK iš naujo įvertinti parinktų amortizacijos normatyvų tinkamumą. VLK nurodė²², kad priimtas sprendimas padidinti nematerialiojo turto amortizacijos normatyvus.

Ilgalaikio materialiojo turto perdavimo–priėmimo aktai turi trūkumų

25. Nustatėme, kad VLK perdavimo–priėmimo aktu²³ perdavė Panevėžio TLK rezervinio duomenų centro įrangą (serverį). Už 3 296,40 tūkst. Eur įsigytą turtą VLK apskaitoje užregistravo kaip vieną turto vienetą, nors sąskaitoje faktūroje²⁴ nurodyta, kad komplektą sudaro 14 turto vienetų. VLK nesivadovavo VSAFAS²⁵ reikalavimais ir turto perdavimo–priėmimo akte aiškiai nenurodė turto grupės, įrangos komplekto sudėtinių dalių bei finansavimo šaltinio, iš kurio buvo įsigyta įranga. Nustatyta trūkumų ir kituose materialiojo turto perdavimo–priėmimo aktuose²⁶. VLK su šiais pastebėjimais supažindino VLK ir TLK apskaitos skyrių darbuotojus, kad ateityje turto perdavimo–priėmimo aktai būtų įforminami pagal VSAFAS reikalavimus.

Nustatyta ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė turėtų būti peržiūrėta

26. Pagal VSAFAS²⁷ nuostatas, ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė – suma, kurią pasibaigus ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikui tikimasi gauti už jį, įvertinus būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas. Viešojo sektoriaus subjektas ilgalaikio materialiojo turto likvidacinę vertę nustato, atsižvelgdamas į turto tikrąją vertę jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje. Apskaitos vadove nėra nustatyta šio materialiojo turto likvidacinės vertės. VLK direktoriaus 2014-09-08 įsakymu Nr. 2K nustatyta, kad VLK ir TLK ilgalaikiam materialiajam turtui, įsigytam po 2015-01-01, turi taikyti ne mažesnę kaip 1 euro likvidacinę vertę.
27. Pastebėjome, kad keturios TLK visam ilgalaikiam materialiajam turtui apskaitoje taiko 1 euro likvidacinę vertę, o VLK ir Vilniaus TLK ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė lygi nuliui. Tokia

²² VLK 2023-08-11 raštas Nr. 4k-3914 ir 2023-09-20 el. laiškas.

²³ 2022-12-16 Nr.7K-13.

²⁴ 2022-12-16 sąskaita faktūra IPRO Nr. 397.

²⁵ 12-ojo VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 25 p.

²⁶ 2022-12-14 turto perdavimo–priėmimo akte (be Nr.), perduodant turtą Kauno TLK, nėra nurodyta turto grupė ir finansavimo šaltinis, o perduodant turtą VĮ Turto bankui 2022-03-17 perdavimo–priėmimo akte Nr. 4K-2319 nenurodyta turto grupė.

²⁷ 12-ojo VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 6.4 ir 56 p.

apskaita rodo viešojo sektoriaus subjekto sprendimą, kad visas ilgalaikis materialusis turtas (įskaitant transporto priemones, biuro įrangą ir pan.), pasibaigus jo naudingo tarnavimo laikui, bus netinkamas naudoti veikloje ir už jį, įvertinus būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas, nesitikima gauti pajamų. Toks sprendimas, atsižvelgiant į viešajame sektoriuje turto pardavimo / perdavimo metu nustatomas vertes, kelia abejonių. VLK pasiūlėme iš naujo įvertinti, ar nustatyta ir apskaitoje taikoma ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė yra objektyvi²⁸.

1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

28. 2022-12-31 fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenimis, fondas 2022 m. gavo 2 962 699 tūkst. Eur įplaukų ir patyrė 2 807 852 tūkst. Eur išlaidų. Visais reikšmingais²⁹ atžvilgiais šio rinkinio duomenys yra teisingi.

2. NUO AKTYVESNIO SUKAUPTŲ REZERVŲ NAUDOJIMO APSAUGO FISKALINĖS DRAUSMĖS TAISYKLĖS

29. 2022 metų PSDF konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio duomenimis, ataskaitiniu laikotarpiu buvo sukaupta 533,81 mln. Eur PSDF biudžeto rezervo, iš jų 102,89 mln. Eur buvo panaudota asmens sveikatos priežiūros ir medicininės reabilitacijos paslaugoms, vaistams ir medicinos pagalbos bei ortopedijos priemonėms, sveikatos programoms finansuoti. 2022 metų pabaigoje rezervo likutis sudarė 430,92 mln. Eur (iš jo 41,85 mln. Eur – pagrindinė dalis, 389,07 mln. Eur – rizikos valdymo dalis). Valstybinė ligonių kasa prognozuoja³⁰, kad įvertinus planuojamas 2023 m. nepanaudoto rezervo (413,0 mln. Eur) ir surinktų viršplaninių pajamų (224,0 mln. Eur) apimtis, 2024 m. pradžioje rezervo dydis sieks 637,0 mln. Eur.
30. Teisės aktai³¹ nustato, kad PSDF biudžeto rezervą sudaro pagrindinė dalis (1,5 proc. einamųjų biudžetinių metų patvirtintos PSDF biudžeto pajamų sumos) ir rizikos valdymo dalis. Nuo 2024-01-01 įsigaliosianti Sveikatos draudimo įstatymo redakcija³² nustato³³, kad rezervo rizikos valdymo dalis naudojama sveikatos apsaugos ministro sprendimu³⁴ įstatymuose nustatytoms privalomojo sveikatos draudimo paslaugų išlaidoms kompensuoti, fondo biudžeto pajamų trūkumui padengti (pajamų plano nevykdymo atvejais), pajamoms ir išlaidoms subalansuoti per metus, išlaidoms, susidariusioms dėl ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio, apmokėti (kai šiam tikslui neužtenka einamųjų metų biudžeto lėšų), valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti (kai šiam

²⁸ VLK 2023-09-20 el. laiškų informavo, kad 2023-09-14 nuspręsta pakeisti transporto priemonėms nustatytą likvidacinės vertės (1 euras) sumą.

²⁹ Ataskaitos 2 priedas, 21 psl.

³⁰ VLK Biudžeto skyriaus 2023-09-26 pateiktais duomenimis.

³¹ Sveikatos draudimo įstatymas, 22 str. 2 d.

³² 2023-05-11 įstatymo Nr.XIV-1942 redakcija.

³³ Sveikatos draudimo įstatymas, 23 str. 1 d., nuo 2024-01-01 galiojanti redakcija.

³⁴ Ten pat, 23 str. 1 ir 2 d.

tikslui neužtenka skirtų valstybės biudžeto asignavimų). Pagrindinė rezervo dalis gali būti naudojama Vyriausybės sprendimu įstatyme nustatytais³⁵ atvejais: PSDF biudžeto pajamų trūkumui kompensuoti (kai nesurenkama 1/12 ar daugiau einamųjų metų PSDF biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu nustatytų einamųjų metų planuotų PSDF biudžeto pajamų ir neužtenka šio biudžeto apyvartos lėšų); išlaidoms, susidariusioms dėl ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio, apmokėti ir valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti (kai einamaisiais biudžetinais metais šiems tikslams įgyvendinti neužtenka PSDF biudžeto rezervo rizikos valdymo dalies lėšų).

31. Viršplaninių pajamų ir rezervo naudojimo biudžetinais metais apimtis riboja Sveikatos draudimo ir Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas³⁶, nustatantys, kad PSDF biudžetas turi būti planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad sprendžiant iš jo struktūrinio balanso rodiklio, jis būtų perteklinis arba subalansuotas. Taigi, susiduriama su situacija, kai dalis rezervo rizikos valdymo dalyje sukauptų išteklių, taip pat einamaisiais metais gautų viršplaninių pajamų dėl esamų ribojimų per metus negali būti naudojami susidariusiam išaugusių einamųjų ar atsiradusių nenumatytų išlaidų poreikiui patenkinti, ir tokiu būdu didėja į kitus metus perkeliama nepanaudoti rezervo likučiai.
32. Valstybės kontrolė dar 2018 m. yra išsakiusi nuomonę, jog, atsižvelgiant į PSDF rezervo sudarymo ir naudojimo teisinį reglamentavimą, tvariu fiskaliniu rezervu gali būti laikoma tik pagrindinė PSDF biudžeto rezervo dalis.

3. ĮGYVENDINANT REKOMENDACIJAS IŠGRYNTA SVEIKATOS DRAUDIMO ĮMOKŲ PASKIRTIS

33. 2017 m.³⁷, atsižvelgę į tai, kad teisės aktai nepakankamai tiksliai apibrėžia PSD garantuojamas ASP paslaugų apimtis, Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendavome³⁸ tobulinti teisinį reglamentavimą ir nustatyti tikslią tokių paslaugų apimtį, numatyti, kad sveikatos draudimo įmokomis apmokamos tik tos išlaidos, kurios atitinka draudimo tikslą ir nėra dengtinės valstybės lėšomis.
34. 2023-05-11 priimtas Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas³⁹, kuriame numatyta valstybės biudžeto lėšas valstybės deleguotoms funkcijoms vykdyti atskirti nuo PSDF lėšų. Išgryninta sveikatos draudimo įmokų paskirtis ir aiškiai reglamentuota apdraustiesiems teikiama sveikatos priežiūra, finansuojama PSDF biudžeto lėšomis, siejant ją su draudžiamuoju įvykiu, o jį neatitinkančias išlaidas numatyta finansuoti valstybės biudžeto lėšomis.

³⁵ Ten pat, 23 str. 1 ir 3 d.

³⁶ Sveikatos draudimo įstatymas, 23 str.1 d., Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, 4 str. 2 d.

³⁷ 2017-09-29 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-2017-P-10-10-4-1.

³⁸ Rekomendaciją įgyvendinti buvo numatyta iki 2019-12-31.

³⁹ Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 2, 5, 6, 8, 9, 9-1, 10, 12, 12-1, 15, 17, 21, 22, 23, 26, 30, 43 str., II sk. pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 3-1 straipsniu įstatymas.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 m. Privalomojo sveikatos draudimo
fondo konsoliduotųjų finansinių ir
biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių
finansinio audito rezultatai“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

ASP – asmens sveikatos priežiūra

EDMIS – Europos duomenų mainų informacinė sistema

KBVAR – konsoliduotasis biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

KFAR – konsoliduotasis finansinių ataskaitų rinkinys

PSD – privalomasis sveikatos draudimas

PSDF – Privalomojo sveikatos draudimo fondas

SAM – Sveikatos apsaugos ministerija

TLK – teritorinė ligonių kasa

VLK – Valstybinė ligonių kasa

VSAFAS – viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai

ŽIIS – Žalos išieškojimo informacinė sistema

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 m. Privalomojo sveikatos draudimo
fondo konsoliduotųjų finansinių ir
biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių
finansinio audito rezultatai“
2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- ✓ įvertinti 2022 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomas auditoriaus nuomones.

Audituotos 2022 metų konsoliduotosios finansinės ataskaitos:

- ✓ finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų ir grynojo turto pokyčių ataskaitos bei konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2022-12-31 duomenis.

Audituotos 2022 metų konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos:

- ✓ biudžeto vykdymo, įplaukų plano vykdymo, biudžeto išlaidų plano vykdymo, ASP paslaugoms skirtų PSDF lėšų panaudojimo, biudžeto rezervo, biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2022-12-31, informacija apie išlaidų darbo užmokesčiui mokėti plano vykdymą, konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ fondą administruoja VLK ir penkios TLK. Finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose konsoliduojama 12 subjektų (VLK ir 5 jai pavaldžių biudžetinių įstaigų bei jų administruojamų 6 išteklių fondų) ataskaitos.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ 9 875 tūkst. Eur konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitai;
- ✓ 28 079 tūkst. Eur konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio veiklos rezultatų, pinigų srautų ataskaitoms ir konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui.

Reikšmingu dalyku audituotame KFAR (konsoliduotosiose finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitose) laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. turto (tai sudarė 9 875 tūkst. Eur), o konsoliduotosiose veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose – 1 proc. išlaidų (tai sudarė 28 079 tūkst. Eur). Reikšmingu dalyku 2022 m. audituoto KBVAR ataskaitose yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. išlaidų (tai sudarė 28 079 tūkst. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio ir aplinkybių, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ Audito apimtis nebuvo ribojama.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁴⁰, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁴¹;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotosiose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų išskraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2022 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2022 metų pradžioje iš viso buvo: turto – 768 441,12 tūkst. Eur; finansavimo sumų – 15,06 tūkst. Eur; įsipareigojimų – 246 868,18 tūkst. Eur ir grynojo turto – 521 557,88 tūkst. Eur likučiai, atitinkamai metų pabaigoje buvo: turto – 987 509,58 tūkst. Eur; finansavimo sumų – 443,50 tūkst. Eur; įsipareigojimų – 245 243,18 tūkst. Eur ir grynojo turto – 741 822,90 tūkst. Eur, likučiai, kaip nurodyta konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje.

2022 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

pagrindinės veiklos pajamos sudarė 3 024 411,12 tūkst. Eur ir fondas patyrė 2 809 191,08 tūkst. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų.

2022 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

fondas gavo 2 962 699 tūkst. Eur įplaukų ir patyrė 2 807 852 tūkst. Eur išlaidų.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2022 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo išskraipymo rizika:

Reikšmingo išskraipymo rizika nustatyta šiose apskaitos srityse: įsipareigojimai (trumpalaikės mokėtinos socialinės išmokos), grynasis turtas (perviršis ar deficitas), kitos pagrindinės veiklos pajamos, pagrindinės veiklos socialinių išmokų sąnaudos, apskaitos politikos keitimo ir esminių apskaitos klaidų taisymo įtaka, pagrindinės veiklos pinigų srautai.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Socialinių išmokų ir finansavimo sąnaudų (ir su jomis susijusių mokėtinų sumų) srityje 2022 m. atliktas vidaus kontrolės testavimas (kontrolės testai), kurio metu vertintas kontrolės procedūrų efektyvumas, nustatant ir keičiant balo vertes, taikomas mokant už ASP paslaugas.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Ilgalaikio (nematerialusis, materialusis, ilgalaikis finansinis turtas) ir trumpalaikio (per vienus metus gautinos sumos, pinigai ir pinigų ekvivalentai) turto srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės apimties detalieji testai. Dalyvauta stebėtojo teisėmis VLK ir Vilniaus TLK ilgalaikio turto inventorizacijoje. Kitose turto apskaitos srityse atliktos analitinės audito procedūros. Audito tikslais gauta informacija iš kredito įstaigos apie fondo turto (pinigų) likučius, esančius 2022-12-31 atsiskaitomose sąskaitose.
- Trumpalaikių įsipareigojimų (atidėjiniai, mokėtinos socialinės išmokos), grynojo turto srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai. Kitose įsipareigojimų apskaitos srityse atliktos analitinės audito procedūros.
- Pajamų (pagrindinės veiklos) srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės apimties detalieji testai.
- Sąnaudų (pagrindinė veikla: darbo užmokestis ir socialinis draudimas, nuvertėjimas ir nurašytos sumos, socialinės išmokos, finansavimas, grynasis perviršis ar deficitas, kiti rezervai) srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai. Įvertintas PSDF rezervo rizikos valdymo dalies lėšų panaudojimo teisėtumas. Kitose pajamų ir sąnaudų apskaitos srityse atliktos analitinės audito procedūros.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktos pagrindinės procedūros, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimus, ir analitinės audito procedūros.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;

⁴⁰ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2023-08-25).

⁴¹ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2023-08-25).

Audito apimtis ir metodai

- bendras konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
 - bendras (konsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.
-

Valstybinio audito ataskaitos
 „2022 m. Privalomojo sveikatos
 draudimo fondo konsoliduotųjų
 finansinių ir biudžeto vykdymo
 ataskaitų rinkinių finansinio audito
 rezultatai“
 3 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	KFAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma, padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
KONSOLIDUOTOJI FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	63 730,88	32,64	*
	I. NEMATERIALUSIS TURTAS	8 999,78	32,64	-
	II. ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS	7 453,15	-	-
	III. ILGALAIKIS FINANSINIS TURTAS	47 277,94	-	*
B	BIOLOGINIS TURTAS	0	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	923 778,71	-	14 371,70 (-)*
	III. PER VIENUS METUS GAUTINOS SUMOS	227 958,58	-	14 371,70 (-)*
	III.1 GAUTINOS TRUMPALAIKĖS FINANSINĖS SUMOS	9,56	-	-
	III.2 GAUTINI MOKESČIAI IR SOCIALINĖS ĮMOKOS	193 429,31	-	-
	III.5 SUKAUPTOS GAUTINOS SUMOS	297,61	-	-
	III.6 KITOS GAUTINOS SUMOS	34 222,10	-	14 371,70 (-)*
D	FINANSAVIMO SUMOS	443,50	-	-
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	245 243,18	-	-
F	GRYNASIS TURTAS	741 822,91	32,64	14 371,70
	II. REZERVAI	430 921,55	-	-
	IV. SUKAUPTAS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	310 901,36	32,64	14 371,70
G	MAŽUMOS DALIS	0	-	-
KONSOLIDUOTOJI VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	3 024 411,12	2 979,58**	10 672,49**
	I. FINANSAVIMO PAJAMOS	206 492,84	-	-
	II. MOKESČIŲ IR SOCIALINIŲ ĮMOKŲ PAJAMOS	1 305,87	-	-
	III. PAGRINDINĖS VEIKLOS KITOS PAJAMOS	13 721,99	2 979,58**	10 672,49**
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	2 809 191,08	2 946,94**	10 691,66**
	VII. PASTOJO REMONTO IR EKSPLOATACIJOS	35,87	-720,75	-
	VIII. NUVERTĖJIMO IR NURAŠYTŲ SUMŲ	32 794,75	-	19,17
	X. SOCIALINIŲ ĮŠMOKŲ	2 649 652,07	2 979,58**	10 672,49**
	XIII. KITŲ PASLAUGŲ	3 931,83	688,11	-
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	215 220,04	32,64	19,17
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	21,88	-	-
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	2 581,55	-	-
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLaidŲ TAISYMO ĮTAKA	2 441,55	-	-
G	PELNO MOKESTIS	0,0	-	-
		220 265,02		

Eil. Nr.	Straipsniai	KFAR duomenys, tūkst. Eur	Išskaiptomų suma, tūkst. Eur	
			suma, padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
H	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ		32,64	19,17
I	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	-	-	-
J	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	220 265,02	32,64	19,17

KONSOLIDUOTOJI GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA

17 eil.	ATASKAITINIO LAIKOTARPIO GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	220 265,02	32,64	19,17
19 eil.	LIKUTIS ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PASKUTINĘ DIENĄ 2022-12-31:	741 822,91	32,64	19,17
	KITI REZERVAI (6 st.)	430 921,55	-	-
	SUKAUPTAS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ (8 st.)	310 901,36	32,64	14 371,70

KONSOLIDUOTOJI PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	164 947,40	-	-
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	10 249,92	-	-
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-	-	-
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	-	-	-

KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Pateikta netiksli informacija aiškinamojo rašto prieduose ir pastabose dėl nustatytų duomenų išskaiptomų. Atskleista neteisinga informacija apie per vienus metus gautinas sumas.

Neatskleista reikšminga informacija apie PSD įmokų nuvertėjimo sąnaudų pripažinimo ir jų pokyčių priežastis.

*Negalima įvertinti, kiek turi būti padidintas / sumažintas per vienus metus gautinų sumų likutis, nes konkrečios gautinos sumos skolos padengimo terminas apskaitoje nėra fiksuojamas ir kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje gautinos sumos negrupuojamos į ilgalaikes (jei jų mokėjimas atidėtas) ir trumpalaikes, kaip numatyta VSAFAS.

2021 m. audito metu nustatytų aplinkybių (lėšos ekonomine prasme yra fondo ankstesniais laikotarpiais pripažintų sąnaudų kompensacija ir PSDF apskaitoje negali būti pripažįstamos pajamomis, o jų dydžiu turėtų būti mažinamos fondo patirtos sąnaudos) konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitoje išliko išskaiptomų: 13 652,07 tūkst. Eur ataskaitinio laikotarpio pagrindinės veiklos kitos pajamos ir socialinių išmokų sąnaudos (iš kurių negalime patvirtinti pagal ŽIIS ir EDMIS duomenis užregistruotų einamųjų metų pajamų – 10 672,49 tūkst. Eur) yra padidintos.

Šaltinis – Valstybės kontrolė, 2022 m. PSDF KFAR duomenys

